

Lundsbergs Skola
688 91 Lundsberg
info@lundsbergsskola.se

2011-02-04
1 (8)
Dnr 40-2010:1148

Stiftelsen Lundsbergs Skola
688 00 Storfors
info@lundsbergsskola.se

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Lundsbergs Skola i Storfors kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A, kemi A och svenska B på Lundsbergs Skola i Storfors kommun.

Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att lärare i kemi A, historia A och svenska B ger eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier samt ställer kunskapskrav för betyg som överensstämmer med betygskriterierna för de olika betygsnivåerna.

Vid betygssättningen sammanfattar och värderar lärarna i historia A, kemi A och svenska B olika underlag på ett likvärdigt sätt, men en lärare i kemi A och en lärare i svenska B avviker från Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningsstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionen bedömer att:

- betyg i kemi A och svenska B inte sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan (12 § p. 4 förordningen om riksinternatsskolor jämfört med 7 kap. 4 § gymnasieförordningen samt SKOLFS 2000:134).

Stiftelsen Lundsbergs Skola ska senast den 4 augusti 2011 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits inom ovanstående områden. Mer information ges nedan, under rubriken *uppföljning*.

I motiveringen till beslutet anges även de styrkor i verksamheten som iakttagits.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Lundsbergs Skola i Storfors kommun**Bakgrund**

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Lundsbergs Skola i Storfors kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygssätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?* och

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

2.) *sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolledning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Lundsbergs Skola som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Lundsbergs Skola den 9 – 10 december 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Lundsbergs Skola utgörs av: 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 12 § p. 1, 4 förordningen (SFS 1991:1080) om riksinternatskolor, 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A, kemi A och svenska B som rör betygssättning.

Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Lundsbergs Skola, landets äldsta internatskola, är en av landets tre riksinternatskolor. Skolan har för närvarande cirka 200 elever, varav ungefär 180 går i gymnasiet, där skolan har två program, naturvetenskapsprogrammet (NV) och samhällsvetenskapsprogrammet (SP). Huvuddelen av eleverna är internatelever.

Under styrelsen för Stiftelsen Lundsbergs Skola är skolans ledning organiserad med en verksamhetschef som också är skolans rektor. Vid skolan finns också en biträdande rektor.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Efter genomförd regelbunden tillsyn och efterföljande uppföljning under 2008/09 (dnr 54-2008:2876 resp. 59-2008:2876) förutsatte Skolinspektionen, i samband med att ärendet avslutades, att skolans styrelse ytterligare skulle se över utbudet av lokala kurser vid skolan och vidtaga adekvata åtgärder. I samband med denna kvalitetsgranskning har skolas rektor uppgett att dessa åtgärder nu är vidtagna.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B har gett eleverna möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

Utifrån inskickade dokument och intervjuer med lärare och elever framkommer att elever i historia A, kemi A och svenska B erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier. De inskickade underlagen uppvisar ett brett utbud av uppgifter i enlighet med kursplanerna. Elever har i historia A bland annat getts möjligheter att genomföra uppgifter som speglar förmåga att använda epokbegrepp, ge bakgrund och sammanhang och göra jämförelser mellan företeelser då och nu.

I svenska B har eleverna bland annat getts möjlighet att visa prov på förmågan att analysera litteratur och applicera frågor i klassisk litteratur på vår egen tid.

I kemi A ger underlaget exempel på att elever getts möjligheter att visa kunskaper om grundämnen, reaktioner, stökiometriska beräkningar med mera. Elever har också getts möjligheter att visa laborativ förmåga.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

Av dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever framkommer att lärare inte ställer andra krav för betyg än vad som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer kunskapskrav för betyg som överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Av studerade dokument och intervjuer framgår att de kunskapskrav som lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer för olika betyg överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

I historia A ska eleven för Godkänt (G) bland annat påvisa krafter, ge bakgrund till skeenden och använda historiska begrepp. För Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) förväntas eleven till exempel sätta samman till helhetsbilder, visa på förändringar och reflektera kring hur tidigare förhållanden fått konsekvenser för vår tid.

I kemi A har elever exempelvis i laborationsrapporter bearbetat och utvärderat erhållna resultat och hanterat enkla beräkningar med säkerhet för VG. För MVG har eleven tillämpat ett naturvetenskapligt arbetssätt, såväl teoretiskt och laborativt, tolkat resultat och värderat slutsatser samt kunna förklara fenomen i omvärlden.

I svenska B har elever för G med handledning samlat, sammanställt och anpassat den språkliga formen till målgrupp och syfte. För VG har eleverna planerat, granskat, värderat och visat språklig och stilistisk säkerhet. För MVG har eleverna analyserat och bedömt argumentation och dragit egna slutsatser.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygssättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A, kemi A och svenska B sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering.

Utifrån det underlag som Skolinspektionen haft tillgång till framkommer inget annat än att lärare i historia A, kemi A och svenska B vid sin betygssättning sammanfattar och värderar den information om elevernas kunskaper och förmågor som läraren haft tillgång till på ett allsidigt, sakligt och likvärdigt sätt. Det inskickade underlaget och intervjuer med lärare och elever ger bilden av att lärarna haft tillgång till bred information om elevernas kunskaper och förmågor. Lärarna bedömer exempelvis prov, inlämningsuppgifter, muntliga redovisningar. Även anteckningar om elevernas prestationer under lektionerna vägs in i bedömningen. Lärarna betonar i intervjuerna en allsidig bedömning av elevernas kunskaper och utgår från elevens kunskapskvaliteter vid tillfället för betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att betyg i kemi A och svenska B inte sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Vid intervjuer med lärare i historia A framkommer att lärare sätter betyg enligt Skolverkets föreskrifter, medan lärare i kemi A och svenska B uttrycker osäkerhet om föreskrifterna och därför inte heller alltid kräver att alla betygskriterier måste vara uppfyllda för att betyget G ska kunna sättas. Enligt Skolverkets föreskrifter krävs att alla betygskriterier för G ska vara uppfyllda om betyget Godkänt (G) ska kunna sättas. Till detta kommer att lärarna ibland kräver att alla betygskriterier måste vara uppfyllda för betygsnivåerna VG och MVG för att dessa betyg ska kunna sättas. Enligt Skolverkets föreskrifter kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier och därmed kan det högre betyget sättas.

Uppföljning

Stiftelsen Lundsbergs Skola ska senast den 4 augusti 2011 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån myndighetens krav. Om åtgärder ännu inte vidtagits men planerats, ange tidplan för planerade åtgärder och ansvarig för genomförandet.

Redogörelsen skickas per post till Skolinspektionen i Göteborg, att: Barbro Nässén, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg eller via e-post, till barbro.nassen@skolinspektionen.se.

Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:1148) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Barbro Nässén deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Tomas Erlandsson
Utredare/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

I 12 § p. 4 förordningen (1991:1080) om riksinternatskolor anges att 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, och 7 kap. 1-12 §§ gymnasieförordningen (SFS 1992:394) ska tillämpas på riksinternatskolans gymnasieskola. Enligt Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, uttrycker betyget i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier."

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

I 12 § p. 1 förordningen om riksinternatskolor anges att Lpf 94 ska tillämpas på riksinternatskolans gymnasieskola. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

I 12 § p. 4 förordningen om riksinternatskolor anges att 7 kap. 1-12 §§ gymnasieförordningen ska tillämpas på riksinternatskolans gymnasieskola. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygskriterier om särskilda skäl föreligger.

Bedömningen i detta avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.